Mss. 1872

Ms. 18. Sörh Joseph

Juris Historia

Juris Historia vagy a Törvények, és Törvény tevések Historiája a Magyar Nemzet régi szokásainak, és különböző Királlyai, és Fejedelmei alatt hozott Törvényeinek, és Törvénytevéseinek módjának minden időbeli rajzolások, és foglalatja.

Osztatik Négy részekre. az 1ső foglalja magában azokat a Törvényeket, és Szokásokat, a melyekkel a Magyar Nemzet indá a Primordiu, a Szerettetny hire volt szétszéjjel. A 2dik Szt. István Királytól fogva Mátyás Magyar Országnak Erdélytől lett el Palatadásáig. 3dik Az Erdélyi Fejedelmek alatt tett Törvényekre. 4dik Az Austriai Ház alatt tett Törvényekre.

Első Rész ab ao. Xti 374. usque ad 1000m.

Három izben jöttenek-li a Magyarok Erdélyben, v. Europában. 1ső A Sinai Birodalom Északi ellenben jövő részéből, az hová Noé Sem nevű fiától Bármaztak, telepedtenek volt, a Babel Torny Épitése utánt, a mint a Sinai historiába, a Humusokról Ötödik Mózes előtt 2207. esztendőt emlékezve tésetik. Minek utánna 27. Fejedelmek alatt sok viszontag sápadás (Genocásokkal) ná, a Sinaiakkal Dasztarában, a Birbán Tengerétől mesze Szorittatak, és ott voltak 318 Esztendőig Szirdu

Ms. 1811

Kristus születése után, onnan megint a Sopai Tatá-
voltol, a Volga vize mellé szorittatván, innen a 376ik hü-
telése után 374 esztendőben jöttek be ide, és foglalták el Moldova
Oláh, és Erdély Országokat, és Magyar országnak a Ti-
szán innen való részét, és jöttek be 1,080,000an.
Hunnusoknak nevezettek Gajetnek Hunnos nevű
Unokajától. Ők Vezérek voltanak. Balamber, Ha-
raton Uldinus, Munzukus v. Bendeguz, és Attila.

Az Igazgatás formája Attilláig Demoratica
volt, alatta pedig Monarchica. Azt mongyák Jurot
és Bonjinus, hogy ő a hadakozásból ures idejét a
Törvények irásában változtatta, mely szt irások, és Törve-
nyek is voltak a Hunnusoknak. Mert Riscus Rhe-
tor azt irja, h: Attila a szőlőtt Katonáknak neveztet-
Constantinus és Justinus Törvény Tudói által fel irat-
ta, é mellett hogy a perek meg itélésére egy Kádár
nevű embert választottak a Hunnusok, de az csak
egy állott meg, ha a közönség helybe hagyta. Jurot
Cap. 8. Ezen Törvények közé be be Számlálni azon edi-
ctumot is, melyet fel jegyzett Verbőczi Decret Trip. p. 1. 73.

Szokások különbözők volt a Hunnusoknak mert,
a) Senki addig ember torba nem számláltatott, mig ellen-
séget nem ölt; v: a hadban elesett pajtásinak test-
szét ki nem vitte, a kinek el aja kereszteknek iratott,
b) Feleségek annyi volt, kinek kinek a menyi szerzett. c) Fo-

c) Fogadásokat bentül meg tartottak, hogy a bontbed nem
zett azt esküvésül tartottak. d) a Tolvajokat, és gyilko-
sokat halállal büntették. e) Gyülést tartottak minden esz-
tendőben 3szor. a' Tejedelem udvarába, a' Hő jövelvalo
tanácskozásra. Az 1sőt. Az elkezdő első Holdnagyában.
A. 2dik Az ötödik holdnagyban. a' 3dik ősszel a' midőn az
egész birodalomba levő emberek, és Barmok gyűlnek
tattak.

Meg hal Attila 454ik. három fiakat hagyván
maga után, Ellak Dengezits, és Irnákot; de Ellák
Aldaricus Pepidak Királya által, a' hadba meg ölettik.
Dengezits Argusnak Romai Fő Vezértől meg fogat-
tatván meg Kettesik. Irnák vegre 3000 magával
vitba vonya magát a Lisebb Scythiában. Boristhenes
és Tanais Vizei közé. Két fiakat nemz: Utorgot és
Kutorgot, ezek kés felé Bataadban Utorgordinak, és Kutor
gordinak neveztetek.

Masodszor ezen Utorg és Kutorg egy részbe, azelőtt
Asiában maradott Hunnusokkal, és ő vele egy idő-
ben a Khinákkal bontbed N. nyugoti részről két százes
ren évi fűb után 555ik vizza jövének, Europában, el
foglalták, Moldova Erdély, és Oláh Országokat
az után pedig Magyar országot, Morvai, és Cseh
Országot, és Austriának nagy részét. Avaresoknak
nevezték magokat, mivel azok igen hiresek voltanak N. Ke-

Ms. 1811

N. Keleten, hogy a' Nemzetek elöd amál retenetesebbet légyenek —

A Fejedelmek közönségesen Khagánoknak neveztetnek, és csak ezek vagynak fel jegyezve Tolum, Kurs de Dumus, Zordan, és az Ideiek utolso Fejedelmek Gyula egyéb neveztetnek nincs az Avaresektöl hanem

5te:) Sokan közüllöl szerencsétlenné lettenek, Fejedelmeket büszkeséget és vitat a H. Országon.

2di:) Az Országot Hagiabra osztottak állott pedig egy Hagia 20 □ mérföldböl, melyekre közül szántottak.

3di:) A Kardot betsülték, és arra esküdtek meg.

4di:) Fogadásokat öl is szentül megtartottak, Utolsó a' sok kadak miatt, úgy meg fogyott ez a' nemzet, hogy a' neve is, az öröt meg hódoló nemzetektül Confundálódván nagyd el veszett.

Harmadszor. jöttek ki a' l. elöször Asiába maradottak Hunnusok, öszve elegyedvén a' Tanais Tize mellett a' maradtak ki jövetellor el maradott. Utrugorokkal, és Kutrugorokkal, lött az allori Moager nevü Királyokrol, Moagorok nak, ö Magyarokuak neveztetek. aö Chi 889. minteg 200000 Vezérnek minek elöte ki jöttenek volna választottak Almust, és ilyen állandó Törvényekre tettek —

1:) Hogy mindenkor az Almus vérébol Származandó Fiakbol, azt a' melyiket tetszenek, Fejjét választani a' Fejedelmet.

2:) Hogy ali nincs Jeggyével nyerne, leme azé és maradékai örökösök. 3:) Hogy a' Fejedelmek tanátsából az erdemesek Vezérek ki ne maradgyanak.

4di:) Hogy a' Fejedelem ellen pártoskodók halállal büntettenek —

5di:) Hogy a' Fejedelem a' listabott Törvényekre meg nem tartaná, Törvényes Fejedelemnek ne tartattak. Ezen c. Szüvésekben, és Törvényekben, a' 4. Kapitányok bajtaikbol bottanódtak vérnek meg, és alavál erösitettek meg, melyek szüvésekben meg is tartottak a' Magyarok mert 1ben. Mindenkor az Almus ö Csepád familiájábol választottak Fejedelmet egészen 3ik Andrásig, élüte meg, haladott az Csepád vérébol Származó Jüni ág, ti: 1299. tegy hogy ali abbol a' Vérbol nem volt, Törvényes Királynak sem tartatott, nem is allanak semmi Decretumai, és Privilegiumi.

2:) Az Csepád alatt nyert földet öröklödön fel osztottak, és azzal egy mást meg szemtesztek —. Az Ország egyébké pe nagy nem Magyar Vérbol Származott, föld mivelésre és egyéb Volgálatra rendeltetett.

3:) Hei Tobort rendeltetek a' nép közöt támadandó perek el igazitására. Pilás és Hálkás, úgy mind azon által, hogy az Árpád akaratya nélkül, semit se tselekedjenek.

4:) Jöttek a' Fejedelemnek e Hüdt hüséget meg szegtek nemesi örökségtöl meg fosztatnak és meg ölettek.

Ungarusoknak neveztetek Ungvárrol, melyet Magyarszágra valo érkezésekor vettek meg.

Fejedelmeik voltak Almus Árpád Zoltan Tokus ezek közöt neveztetett Árpád a' Tuscolanus Heredisa vitatott, mely midőn volt —

Fejze

Ms. 181

Pejza arrol, hogy a Keresztény hitre való állást egy ediumába meg engedte. Az igazgatás formája, ezen Fejedelmek alatt is Monarchica volt, a Törvényt tevő hatalom tsupán a Fejedelmet illette.

2.ik Rész az az 1000.ig. az az 1540.ig

1. Az 1000.ig Pejzának Fija Sz. István a keresztény hitre alván az Ország nagyaival, Sylvester Romai Papától küldetett Arany koronával, Királynak koronáztatott. A Vérgombba, által adatott néki —

1.) A Nemesitő hatalom az Országok Congerálásával együtt, mely által a Bolgárok alól, ki vétettek, sub insurgendi pro Patria Onere.

2.) A Perek meg itélésére való hatalom.

3.) A Törvényt tevő hatalom, melybe in ellentetzve az Isten, és Természet Törvényivel, s a nemzet régi szabadságával —

Erdély Ország, mely ezelőtt Gyula Fejedelemtől birattatott, a ki Sz. István Atyától, való nagy atya testvérének Zambergnek Fia volt, Sz. Istvánra, és így a Magyar Koronát véá megyen, ily moddal Gyula az Delyi Fejedelem, és Bursu Székelyek Fejedelme testvérnyékké lettek —

Ezek között Bursu in statu álltatatván meg maradott abban, hanem még a Székelyeknek nagy részét is arra intte, de Gyula arra intte, hogy a Székelyeket

tyeket is meg vettegethesse, fegyverrel is tenszoritette a Pogány hitre —

Ezt látvan a Székelyek Sz. Istvánhoz foly amodván vele Pactumra tértek, hogy a Magyar Korona alá álljanak, ha Gyulától meg menthetik, erre nézve nagy anszö Tőr Atyafiai intésekkel kivánta Gyulát le tsendesiteni De miket látva, hogy Magyar Országot kezdi pusztitani, fegyverrel megyen ellene, és Erdélyt el foglal vár, M. Országhoz kaptsolja Erdélőszőt, vagy hogy az Házanak egy perpetuis törvénye legyen, ki veszi az Erdélyi Municipalis Törvényeket — Ennen vagyon mais hogy az Erdélyi nemes Országban Insurregium vagyon és 4ta pretiaris fizettek. A Székelyek pedig nem igyekszenek hogy ő fegyver által, hanem Pactummal mentek a Korona alá —

Két Decretumi vagynak Sz. Istvánnak az 1.so.) Foglalya magában Jure, Fiának adott, Atyai intésekben, az olyat azt mongyák nemelyek, hogy a decretumok közé nem tartozik — Anyival is inkább hogy tsak a másodikat nevezi Decretum Regale, Senatus is Concilium, de az Ország rendjei a decretumok közé bé vették —

2.ik.) A második foglalya magában az Ecclai, és Civilis Criminalis Törvényeket, mindezek Cornesius Szerint 1055.ben Condáltattak, de az Ország által 1035.ben vétettek bé —

1.so.) Az Ecclesiai Törvények melyek a Német Eccles.

Ecclesiálbol vétetnek) közöttt nevezetes 1.) a 25ik Törvény
f. 1. melyben a Décma a Clerusnak adatik.
2.) A második melyben a Clerus a Civilis Jurisdictiotól alól li
vétetik, 3.) A Jus Patronatus jól áll 8. P. 1. §. 11.
2do.) A Criminalis Törvényekben, nevezetes hogy ennek
a meg vád nemzetiek hibás tselekedetiért sem büntetést
nem Szabad Sz. Istvan, hanem bőtöt, pénzbeli vagy tes
ka beli büntetést pro: a Gyujtogato a kárt fordítsa
meg, a li Testetekbol öl meg valakit 12 Pénzár, 3.)
a Bántozándékos Gyilkos, ha kard nélkül öl meg valakit
1250 pénzár (egy Pénza 40 pénz tsak) innen lesz a pénz
nevezet) 4.) Ha a Szolga kenyet öl meg fizessen 110
Szalkos ha meg nem fizethet adassék el. 5.) Ha az ökol
ga lopásba találtatik vágattassék el az orra vagy fi
zessen 5 ökröt. 6.) A Szerjhez menő aszony ha lopásba
találtatik adattassék el. 7.) A Perdrucks mind azon ál
tal a Királyt meg sértő, a Haza árulo, és az untkan
dékos Jegyvérrel ölo gyilkos, halállal büntetessék meg)
Nevezetes itt a 21ik Törvény mely szerint a Kurvát meg
nyirattak.

A Civilis Törvények közül nevezetes 1ben hogy Ki
rályi Penatust állitott, melynek kötelességére tette fölesp
pen a K. vallát szabadzni L. 1. C. 20.
2.) Minden Vármegyékben Parocdialis Comesekett áll
tott fel, kik közül egyik a Katonaságra ügyelt, a
más mindenkor a Király mellett volt. Ennek hozzák le
nemelyek a Palatinusi méltóságot. 4.)

4.) Végezteted hogy minden nemes a maga Jobbágyiról sza
bad Testamentumot tehessen, de ha maradéka nem lesz a
Királyra szálljon, de azen Törvény az után Kálmán
2ik Lajos, és András alatt meg Boritatott, mint hogy
pedig meg Sz. István alatt kövés Törvények voltanak
az Ugyan ezetek, melyek a nemzeti szokásbol el nem
lávatatnak, a Jus Canonicum szerint Büntöttek el.

Meg halván Sz. István 1038be. Fiai az elő együd
Péter Velenczei Fejedelem Ottonak és B. István Testvérhu
gának a Fija Koronázztatott meg, de a Nemesség ella
gyarok ellenzése miatt, az a Királyságbol li vetettetik 1041. 2
Aba Samuel Sz. István hugának ura, követteted
helyébe, az is kegyetlenségéért le vetettetik és li üzettetik.
és igy egyik nek vetettumai, ha valhanak is nem állanak. 3
Péter 1042be. ismét tétetik, és 1046be meg ölettik 4.
Az után meg koronázztatik Első András, Fija Vezér 1047
Mihály neviű Testvére, a Páblo Fianak, a li Hopátnak nevezte
tett, a Fia, a Lengyel országbol a Magyarokat az alatt haza
hivattatván, és nékik a Kopány vallásra valo visza
állásra, és annak gyakorlására Szabadságot engedvén
Királyá koronázztatott, de mikejt meg koronázztatott Ismeny
Ediesumával Fejét és jószágát el vetette alatt meg
ilt szóra, hogy Tenki a Papokat, és Lepeket, ne bántsana
és a Templomokat, et Kopány Vallát Jélben szakasztak
az alatt tsdát, az el alutt Kez hit. Fiza talyra állott,
meg hal az hartzban 1059ben.
Első Béla András Testvére Királynak koronázztatott. 6

Ms. 1812

koronázatott, nevezetes dolgokat tselekedett. 1.) Pénzt veretett midőn az előtt csak tserével éltek. 2.) Téli Sajárt állitott fel. 3.) Minden portékának arrat Babott. 4.) Hasznos Törvényeket is tett, de midőn egy Dietájára az okos Ri tskuttsokban akarta vétetni, a' Fogámy Fajra vitatva gyódó nép Zenebonája által, abban meg gátoltatott és csak tsak hamar Bandétárol le esvén meg halt 1095 ben.

7 Salamon 1.ő Andás Fia koronáztatott Királyá, semmi Decretumi mintsenek, Privilegiumi pedig a'mel lyek vagynak observáltatnak, meg hal.

8 Első László. 1.ő Béjának Fia koronáztatott meg 3. Decretumai vagynak, az első a' Nemzet régi Babonainak el törlésére, és az Ecclai Törvényekre, a' 2.dik és 3.dik a' Criminalisokat foglalja magában. A Criminalisok közöt nevezetes 1.) Hogy ali egy Tyukná'l többet érő lop, akotassék fel, mely halál nemi első Judicium alatta' állitatott fel a' Longobardusoknál, és innen vette László K. is. De el lehetett ezt a' büntetés'l kerülni, ha a' lopó valamely Asylumban t. i. a' Királyi udvarba, ő a' Püspök lábaihoz Baladott. 2.) Lovakat, és Ökröket az Országon kivül, nem volt szabad ki vinni. Eulia D. L. 3. C. 23.

Jos: Gergely e' volt az el tévelyedett porsiakat, és ellardat levetője, akik tartozott a' Gulajdonosnak vitta, ha az ő tsalátatott a' Fiskus foglalta el, a' liegy részét adta a' Papoknak a' más a Siskusnak. Az Eccle

Ecclesiai Törvények közt nevezetes 1.) Meg volt az Alto ro Papoknak engedve az első házasság. 2.) A' mely idegen Országiak bőrtbe hult ennének, ki hajtassanak. Ennek Privilegiumi állanak.

Kalmán 1.ő Béjának Fia koronáztatott meg, ámbar Verbőczi P. 2. Tit. 6. §. 5. ennek Törvényei nem emlitetik, de a' Corpus Juridicumban két Decretumi vagynak, melyek Albericus Törvény tudó Barátt egybe, melyet kő zül a Törvény Folyásba nevezetesek elő'ttő; hogy a' Vitéd'ek innen az Előt ne kénderitessenek, a' Királyi udvarba menni, meg állitatott hogy minden Vitéz sisben Majus elején, és Sz. Mihály napkor évenkint Judicium tartatnak, melyeken a' Palatinus és Judex Curiae legyenek jelen, ezen évenkint Judicium valamely ittlen elő'tt ítéltek, P. 1.a Tit. 33. §. 2.

2.) A' Megyei Megyebéli Judicium is ő'ttet a' Jel, melyben az elébb való ülések perei folytatnak, a' liegyebb perek pedig a' Darabiskis Sibtszekelő'tt folytatnak, vagy Comesek elő'tt.

3.) Volt más Megyei Judicium is, midőn a' Király Megyébe ment, annak Birájával pereket látott el.

4.) A' Jatenetnek esküvése elő'tt meg kellett győzni, ha hazugságba találtatott, Országát el vesztette és keresztsüttetett ajtatára. 5.) Nevezetes az ő Törvénye a' melyben a' Boszorkányok ülözése meg tiltatott, azon okbol hogy azok nincsenek. L. P. 1. C. 57. Ez alatt a' nemzet Szkítiai szál

Ez alatt

Ms. 1872

tiszt a' Jus Canonicum observáltatod. Könyves Kálmán
nak nevezteted, mivel ebb Püspök lévén, mindég könyv
ves hordozó magával. Az ő Privilegiumai állanak.

10 — Második István Kálmán fia koronáztatod meg
1116k. Az ő Privilegiumai állanak meg holt halála
nisbe 1131k.

11 — Második ő Vak Béla. Almus Hertzegnek fia
koron meg 1131k Privilegiumai állanak meg holt 1141k

12 — Második Gejza. Vak Bélának fia koron meg 11
41k. Ez hozta be a Szászokat Erdélybe. Privilegiu
mi állanak, meg holt 1160k.

13 — Harmadik István Gyzának fia koronáztatod 1160k
Privilegiumi állanak ki ázetted 1162k.

14 — Második László. Vak Bélának fia koron 1162k Pri
vilegiumi nem állanak, meg holt abb az esztendőben.

15 Negyedik István Vak Bélának fia, koron 1163k
ennek sem állanak Privilegiumi, mivel mind a ket
sen lopod koronával koronázásoval meg; meg halló
ronáztatása atyj.

16 — Harmadik István vissza szétette a Királyságba
birja azt meg vagy tíz esztendig, s meg hal 1173k.

17 — Harmadik Béla 2. Gyzának fia meg koron Pri
vilegiumi állanak s Decretumi a Corpusba mintsenek
vitnd azon által Dongining pt a Törvény folyásai jó
rendbe hozta, az Szélesre napot, és határt szabott, meg
il tozza hogy senki ügyét szóval a Király elő elne nem
gya, kanchu irásba, innen van Processus Libellatikus
melyet Manuel Görög Császártól vett be negyedik Béla

Béla az iszt szét vitta minád szerzetbe, meg holt 1196.

Imre harmadik Béla fia, ali atya életében koro
názteted meg 1185k. Privil. állanak, Decretumi mintsen
Harmadik László Imre fia meg koron de csak 18
6. holnapolig Uralkodod, Privileg nem állanak Decretu
mi sem meg hal 1204k.

Második András, B. Bélának fia koron meg 19
Jerusalemi Andrásnak is nevezteted, minthogy na
gyobb életet annak meg vitelére vittére, nevezteted
ő az ő Decretuma s Aurea Bullájárol, mely azutan
Lajostól 1351k, Máriától 1384k, Sigmondtól
1424. Matyástól 1464k, Sőt elő Leopoldtól is 16
91k meg erősítteted, és helybe hagatod, a Claudi
lajan kivül, a mely igy vagyon. Quod tinos Eccl. Ut
Rendüleschre szót advan, az ő ej Atansok egyezése
vel, 1688k a Decretumbol ki völtetted s Maria
Theresia alatt pedig articularisen el völtetted 1741k
Továbbá végezteted, hogy ha a nemesség házájan ki
vül, hadra menne Jezsuiten Soldos meg hal 1235k.

András vissza jövetele van minyjárs A.M. ezt 1222k
a' Nemességnek vége, és K. Istvántól is adod, de a Koro
ka Királyoktól meg szerzeted, prerogativeid, és szabad
ságai Diversaliter Egyirnalya, ilyen Claudulaval hogy
ha ő maga, vagy utánna Következő Király valamel
lyik ellen vétene, és szeletednek, szabad legyen a' Nemes
ségnek abszq' nosa ellene mondani, állani, a' Ellenpárt

Bela

Ms. 1812

10 elenglárokból irattatott, és a Káptalanokból, Conventekből, és
11 a Pápa Archivumába le tétetett, meg is mindel
12 vetettek —

Privilegiumot adott Szebennek is 1223te mindjárt
13 1224te az egész Rátz Nemzetnek, Mely által a Váro
14 gyiktól el szakattatta, és Nationalis Comest tett, melyhez
15 vatalra mindenkor ötöt választottak a Fejedelem Confirma
16 tionjával, és tsak ettől, és a Fejedelemtől itélettetnek meg.
17 Adott vala meg egy Privilegiumot 1231te melyet azzel
18 sóbbeter meg erősitette, de az el veszett —.

András a Decretumába a Magnatokat Jobbá
gyoknak nevezi, melyből meg tetszik, hogy az a szó
nem azt tétzi, hogy Jobb adj katonát, ha nincsen
menj magad a hadba — Sem annak Jobbágyban
otton tenni, mint a hadban menni, mely kerkelse
gett azok Urgaságra Condemnáltatnak, a mint sok
lan ilityek; hanem innen jö, Jobb vagy Jobbágy
ból, v agból való, és ma nem is jól applicál
tak a Deratwa, innen Szárol Jobbágid.

A Processusokra nézve meg állittatott: 1.) minthog
hörödre, és a Fia IV. Bela kötz, egyenetlenségek voltak
meg tiltatott hogy a Király elad, el dőlt per, a fija
alatta a pellálrajtok. 2.) A per Citation kezdődött.
3.) IV. István napkor is Törvény folyása volt, s hacsak
Király meg nem jelent, a Palatinus menvel, szer
a Nemesek életéről és javairól, nem itélhetett. 4.) A Pa

Parochialis Comesek is, kik tsak a magok megyéjébe ülhet
tek fiter, a nemesek javairól nem itélhetnek. 5.) A Bilac
hustól vagy a Szolga Birák, tsak a Urrajok Decretoj
tatnak —

Nevezetes hogy az ő Decretuma 2dik articulusjánál fogva
lett dőlt a Pány negyed —

Az András Decretumaiva a Clausulán kívül más
is tartoznak meg erősíteni a Királyok, Koronázta
tok elő — Privilegiumi állának —

Negyedik Béla 2dik Andrásnak Fija meg koro
názta tatt, alatta nagy Jad az Világ, Ezen a Tatarok
be fogadta M. országba, a Duna, és Tiba közé melyet
mais Jászságnak nevezett. meg halt 1270te, a Ki
rályi Cancellariát a Romai udvar formájára fel allitotta
és azt is be bizta, hogy alli az első rendben kívül a Ki
rály jelenlétét le ül szóte vagatatjék el, decretumi
mintsenek Privilegiumi állanak —

Ötödik István 2dik Belának fija következett Királynak
decretumi mintsenek, s Privilegium állanak, ki vévén azon
nelyeket mind ifjabb, mint Erdélyi Dézsmagy adott, ha
azok az Király ságata nem Confirmálta, ennek helyébe sue
cedált halála után, 1272.

Ifjabb v 2dik László. 5dik Istvánnak fija Kun
Lászlónak nevezett nem tsak Anyától, a nuly Tanta
gi volt, hanem hogy a Kun Atyoktól is, nagy ester
vos barátságba volt, elsőb decretumi mintsenek Privileg
állanak meg élete 1290 —.

Marma

Sks. 1812

Harmadik András 2dik András fijának, Istvánnak fijá-
Venetusnak nevezteté, minthogy az Atya Venezziai Leány-
ved volt Feleségül li ötet Bülte, Decretumi mintse-
nek, Privileg Sem állanak — meg holt 1301ben.

Nevezteté hogy 4dik Béla alatt, a Kezdi Bibelyek
a Maros, és Arany os Bötz lövő Szászok, egész alsó
rotzkai legyelig, — meg strálmazván a Szászoktól,
ezen Vitézségeért 5dik István Király Gerda Megye-
től egészen nélüek adta, azt a helyet, s nevezteté Sza-
nyos Lérnek. 4dik Ladislo Bejelomi jakhe-
kiek hagyta, melyet a völetek adott 80 Lovazis
ujra meg indité — Ez a Bejelona hivatott —
Ladislao Studeanumnak, minthogy 3dik András
is Gyermektelen meg van a Gyérvári Capitalanba deb
be t. i. 3dik Andrásba magva szakad az Arpádjiu
ágnak, és jól áll a libera electio —

Választott Királyok.

Wenceslaus a' li Constantiatól 3dik Béla Le-
nyától vétti Származásár, — Magyar Királynak
koronáztatott, de most meg ifju korába, nagyobban
gyá lévén a Bachus pártjára, mint az Ország
Hormányozására 8dik Papa Bonifacius Bülbe jövése

jövése által, az ő pártyát fogó levés Magyarság felálrá-
mellőlle az Attya li vitte Brágába. Decretumi mintse-
nek, Privilegi nem állanak — Meg holt 1306ban.

Otto Bavariai. A li Erzsébetül a 4dik Béla le-
anyától Bülettetett hasonló factiával koron meg, s vitta
Berezven Wenzeslaustól a Koronát. Midőn azt ma-
gával hordozván, Budelyt kobrlana, 1307ben az alloi Vaj-
dától Ládlottl el fogattatott, adig elsem bocsátatott mig
M. Országot, és a Koronát le nem mondott, nem pedig
azért hogy Agnes nevű Leányát Feleségül venné mint
némelyek hibásan állitják, s Lisel Kem kötelezte ma-
gát, hogy ő soha is M. országba vissza nem jő. Ekkor a
Korona Tőlle el vétetett, ő pedig 1308ban Pengzel orszá-
gon keresztül haza ment, Privilegi erősüelnek, Decretumi mintsem.

Első Károly, v. Robert Károly Franczia fi, meg
koron a li Máriától 5dik István Leányától vétti Származa-
sát, nevezteté e levő tekezendőktől —

1.) Ő hozta be Francia Országba a Derekegő Proce-
durát, melyet a magyarok anyival is inkább bevet-
tek, hogy ez a Karonak perlekedés módja, természetellel l.
inkább meg egyezett.

2.) Ő tiltotta meg azon itélet tétel, vagy próbálatnak
nevet, a mely volt per ferrum Candens, és Sacramentum
juris jurandi Super Sepulcrum S. Ladislai regis in
Templo Varadino, és a Duellumot.

3.) Egy

Jks. 1812

3.) Egy Camerale Decretumot hozott 1342 k. alatta ál lott-le a Camara nyeresége. ő az adó mely volt kapu pénzen, úgy hogy áltinel ugyan kapuja volt mely en egy pénzt-le medetett, 18 pénzt fizetett a Camarába, tartott M. Heredjáig.

2.) Az ő Decretumaba Jövul elő l. előbb Judex Nobilium, Marcha Auri Argenti. az auri 72 ft: az argentum meg pond 48 ft. mint pénz 1 mk: ma gyarul nehéz, ő könyü Marcha r. A Florenczne vezetés mely Florentziából Parmaról, a Dol lelb veretteted, vagy eredeti, állott 90 pénzből.

Privilegiumi melyek a két első petsétyedalad emanáltanak nem állanak, hanem ha az Karmadik által meg erősittetnek, melynek tzimre az:

Az Areájan van egy pais, melyen kettős kereszt látatik, és ezen pais két felen, két Sárkány figurája látszik.

Első Lajos a Károly fija, az az Atya Sír vinyeit helyébe hagyta, meg erősitve, úgy a 2.d András Decretumát 1351 egy privilegiumába hivévén.

1.) Királyt Anak vala Pabadellen állát.

2.) A Officiusoknak Pabad Ditzőjén, mely Arany Dipl Andreani meg engedtetett vala.

3.) A Camara Nyeresége egy Kapunál 3 garadra látatott osztatott vala. Szopitosa meg öis 25 Articulusok

Articulusokkal, melyek közül nevezetesebbek.

1.) Hogy a Donasarinus a Contradictorral, nem a Király, hanem a maga neve alatt perelyen Arany 17.

2.) Hogy executiot csak azon vmegyebéli vegines tehet den, a Dol esik az executio.

3.) A Nemesöl csak a Király vagy az Országrendes Birai kérhetnek Testimoniumot. Arany 23.

4.) A Jobbágyokra vala perek 3m Terminusokra el vége zödjenek.

5.) Ő adta jobbá a Nemességet Erdélyben a Jus Hadüzt meg vem a Kilonoktori Conventbe.

6.) Bé hozta hogy a Jobbágyok Jöldes Urainak Gyan, ő Kilentzedet adjanak, búzájokbol Borokbol, meg pedig az lemenyen parantsolta, hogy álti meg nem vétti Jobbágy gyan rebellisnek tartatnek. oka Hogy alkalmatsabbak legyenek a Nemesek a haza Szolgálatyára.

7.) Meg állitatott hogy atyafi, vagy fiu az atya bunieri se büntettetnek.

NB. Ő állitott előtti M. Országon kézönegyes Szokat privilegium melyek a második pecsétyes (minthogy az elsőben) voltak, az az 1382 eman áltanak, állanak.

Maria a Lajos leánya koron 1380 k. egy Decretuma van a Corpus Juriba, melyet az András Diplomájára megirmálta. meg holt 1384 k.

Második Károly, vagy Parvus meg koron de csak kamar meg élt. 1386 k.

Sigmond Maria Feje, meg koron 3 hónapi Uralkodása után, ennek vagynak 6 Decretumai, melyek mind a po

Jks. 1812

a Politicára, mind a Justra tartozó 18 fejj dolgok vagyunk —

A Politicára nézve.

1.) A Forintot felyebb emelve, évén 100 pénzekre a' pénz verét más'nak nem engedve —

2.) Meg tiltva hogy a' Papa tendeleisi a' Király hire nélkül ki ne hirdessenek.

3.) Hogy minden Nemes a' maga Benulyéert fegyveres viselyen; alább pedig Jobbágyok birnak. 30 Jobbágyol egy fegyveres lovast állitson.

4.) Az adot a' nagy Rajnara 30. a' kitsire 15 pénzre vive

A Justra nézve.

1.) Hogy sem a' Papság Civilis, sem a' Civilis Fiskek Papi Szemelyektől ne itllyenek L. 2. art 14.

2.) Hogy a' meg sértetés Indictas ne vegyen, hanem Törvényes procedályon Art 7.

3.) A Prima forensis proclamatiot. Dr 4. Art 4.

4.) A Proclamata Congregatiot fel állitya. L. 6. art 4. melyet láthatni a' Szegedi Tyrocinumaba.

5.) A Civilis Törvények el látás a' Vmegyé Tudtára bizatik az Apellatio a' Pánok, és a' Király Personja elyébe Jövő hagyatván.

6.) A Parasztoknak bizonyos Conditiok alatt, a' libera migratio meg engedtetés, melyel éltenek az Ulászlo idejéig 7.) A Szekelyeknek Aranyos Székről 1244 fl adott.

adott Collatiot 1394 fl meg erősitése. NB. A Rajnál levő a' Nemesiek haralmat.

Nevezetessé teszi magát azzal hogy 1389 fl. Budán akadémiát épitett. Privilegiumi, melyet ott az 1400. esztendőtől élete végéig, 1457 fl emanáltat állanak, az elöbiek pedig nem mivel az elöbbi pecsétye el vesztve volt, épitett a' ujj Váras pecsétye alatt, és a' maga fejelsége által adott privilegiumokat is, bizonyságos Ország Decretuma által tellet Confirmálni, külömb nem állanak —

Albert Sigmond vejét 1438 fl meg koron, emelt tsakegy Decretuma van a' Cassa Juristba, melybe nem tsak fia successorait irvenyezte Confirmálta, hanem magais ujjol lat Rajoritosra — ums

1.) Hogy a' Királyi Procuratorok mint Fiscalis per Jolyt a' Szekből ki kelyenek —

2.) A lik Titulo Juris Vegü Jobbágyok impetálmanak ha azt nem bizonyitják azt, a' jobbágynak perennalis Silentiom maradnak —

3.) Hogy a' Capitalis Sententian marattatott Nemesek ente pronuntiatur Sententia élve Jog adatnak.

4.) A Prima Forensis proclamatiot vala Törvényt meg ujjitani.

5.) Ugyan alatta rendbe szedeck a' Király jövedelmeit, és a' Kamara nyereségen kivül ora Számáltatnak a' Harminczadok, Dárnyák, pénz verés, só, kereskedés, ezen ő Decretuma igen szép, és gyönyörüségekkel teljes olvasni. S. 2. p. 203. Divisig állanak.

Erzsébet a' Sigmond leánya, az Országgal is jártam.

Jks. 1812

parum Béréns terd uralkodni. De Amurát Török Sá-
szárral háborija következvén, ambár Albertül szerhesenna
vadott, meg egyez meg is az országgal, hogy Wład-
ló, v László a Lengyel Király fiya, Feje-
nek, és Királynak be hivattatik, de Conditional hogy
ha a már terhes Királyné Bűne az atyának Alber-
nek, az Austriai, és Bohemiai Sabadságban az ujj
házasággal Születendő pedig a M. országi Királyság
ba Succedáljon; de meg sem érkeznek a Kövesk Len-
gyel országbal, Erzsébet Posthumus, v. 5t. Ladislas
Szüli, s az ország egy részének egyezéséb'l Azonnal
tendőbe meg is koronáztatik. De mára a Kövesk
tül jön Lengyel László, elére veszi a Királyné Sá-
szárral a Romai Császárhoz Friderikhez be adjaka
logba 27000 aranyba. fiját is az ő Gutorságába
által adja. tehát a Sz. Istvánt holt testé feleé vab
val koronáztatván meg Ulászló, és, Kis László koro
názt testi ását semmiben sem vonta a'l'a'l, Decretumi
mintsenek, Privileg nem állanak, le véve a Fejérvári
Sz. Kullanat tett jeium legatumait; mivel meg le
koronázva nem volt.

Lengyel László, tehát v. Ulászló 1440t meg
koronáztatván Uralkodiya fele részét, az Erzsébetbel valo el
lenkezésbe illőne, jelét hadba s abba Varna varos
sánál az Ludinus Tenger mellett. Amurát Török Csá
szártól le vágatván, meg holt 1444t, 1446t mtszeg

interregnum lévén, a Lengyel László halála után, mig
Hunyadi János ország Kibernatorává lett ujl alitlik
lott Erdélyi Vajda tartotta Magát M. országi Vice
rinsnak, a Prálátusoknak sem állanak az alcsa sem
mi decretumi Decr. p. 2d Tit. 14. § 25.

Hunyadi János Gubernator lett. Ottan egy Ma
sinai Nemes Olah leánytha hagyta volt Sigmondtol
midőn 1392t az olahokkal tartott hadbol, mend volna
Erdélyen levéstül haza, álmi ő az után egy Chionak
nevezi ifjunak adott fiszégül, kiöl Származott a Csolna
kosi Familia, s ugyan ő adta a Szép Hunyadi Tor
nyot neki, fel Szerdult korában, melyrol Hunyad
nak nevezetett, minthogy az atya halála után Tu
tora László, ahunc az ország koranja nézett igen ifju
volt, s a Friderik Gutorsága alol ki sem kapcsolatik, az
ország egyezéséb'l Gubernatornak választatott, csak nem
Királyi hatalommal, csak hogy tanácsol közze vet Pri
vat, melyektül kitsel kötelezteteik. ám: 1.) Hogy külső
belső hivatalokat ország Consegja nélkül senkinek sem ad
jon. 2.) Donatiokat 32 Sessionon felyül ne tehessen. 3.) Lad
humus Lászlot Igyekezzék a Koranával együd minél
hamarabb ki szabaditani. Privilegiis Decretis melyekben
Gubernatorsága alapt tett állanak.

Utódik v. Posthumus László áli meg 3 holna
pus korák korony meg a Corpus Christiba ket De
cretumi vagynak, melyek közül nevezetesek 1.) Hogy

Jks. 1812

1.) Hogy a Királyok mikor meg koronáztatnak esküdgyenek meg arra, hogy az országnak minden Törvényeit, és szabadságait meg őrzik –.
2.) Az ország határai nem változtatyák, hanem azel veszik Tartományokat és vissza szerezni igyekeznek. Privilegium, Donatiojs, Uralkodásától fogva, halálaig állanak, meg hal 1457 ben.

Mátyás Hunyadi János fia a li Kolloszfa turól, a hol Atya Fulestes Corvinusnak nevezteted. Királynak választatik. Di Fabadalrau Mátyás a Fogságbol, és az ugyan el vei ostjal vissza kapván Fridriktol a koronát, 1458 ben meg koronáztatod. Ezmeg Választásakor 15 Esztendős levén, Szilágyi Mihály tiszteted mellyé Gubernatornak, ekkor a Statusok diaetalis Decretumot Condáltak, mely Szilágyianumnak nevezteik a' Corpus Juriszba. melybe végezteted.
1.) Hogy 8vralt Judicium 4ben legen. 2.) A Németek s belsö emberek vámot ne adgyanak –.

Mátyás hozott 6 Decret melyek közül az,
1.) Az Tornaonálénak nevezteik, melyben a Koronának Fridriktol való kiberzeiröl, Kassahata a Statusok. 1462 ben. A.
2.) Mely koronáztatása alkalmatosságárol, költ az Indemnitas, N. Lajos, és Sigmond Decretumi Confirmáltatnak –
3.) 1477 beli melybe némely Juriszi formalitásokol hozatnak.

hozatnak, melyek a hatodikba elö fordulnak. melyhez hozzá ragasztatnak nemely 1487 beli házasságrol Statutumok Tárgyazó Certificatiok.
4.) 1487 beli melybe a Decimák felbedésérol, articulusok szétszórtak; melyhez ragasztatnak, azon 12 articulusok melyek a Budai Gyuleskor Zapolya Imrének, Palatinusnak tételekor 1485 irattak.
6.) Az abba be foglalt nevezetes Dolgokére nevezteik, Ellajosnak Condáltatott, 1486 ban. melyel végezteted. 1.) Hogy a Király minden esztendöben Diaetat tartson, ha a szükség úgy kívánja. 2.) A Király semmi adót ne kivénhajon az ország egyezése nélkül, se kei kulai beneficiumot egy Személynek ne adhajon. 3.) Hogy se külsö, se belsö Személy, a Romai Sz. Szék eleiben, appellalni ne merészelyen. 4.) A Palatinus tétele meg erösitetik a' Tinek is a Király Választásig leg elö Szava legyen. 5.) Ha a Király meg Fyernek Diaetat gyüjtheszen. 6.) Az országnak fö kapitánya legyen. 7.) A Király és Nejs közös közös jaro levén, a' nejs pausdát a' Király elejében terjesze. 8.) Spányol Sz. Birák tétetnek, fell all a' Marcdalis Szék is a' Vnegyétben, mely máig is fenn áll –.

Marcdalisnak neveztetik, mivel 3 Marcdát az az 12 P. Jizet ali meg nem jelenik; Praesese a' Fö Spány indiciait ábrola 15 napol elöttö fell áll a' mais fenn álló Cassa Domestica. 6.) Meg állittatik hogy minden perek nek 48ba alatt vege Szakadgyon, és hadatozás alatt is fel lyanak a perek – Be a' Praesest a' Sz. elejibe fegyvirel

Jks. 1812

nélkül mennyenek. 7.) Az Appellatio a' Király elejibe úgy engedtetik meg, hogy ha az appellans az itt vetett kétszáz Forint expensát fizessen.

8.) A Sedria Violatorok 25 márkát fizessenek in poenam.

9.) A Biráik hivatalokra esküvéssel kötelezteszenek.

10.) A kiá Biro az Siletes tetelben, ő az Executort megadály oztatya hotán maradgyon.

11.) A Procuratorok többet 24 perenél felne válynak. 12.) A Donatarioknak interposita Contradictione belé Fallani nem szabad.

13.) A Donatiok ezen Clausulával, melyeknek ez elő igen nagy erejek volt mivgoválttatnak. 14.) Aki a Zálagot ki nem eszi, ingyen tartozik kibotsátani, és ígelet a Jobbágy perennales alt imagjan maradgyon. 15.) A Quellum csak m facto honoris, és a probát nem eletek engedtetik, de nem a' Civilis, hanem Militaris Jurisdictiok. el tsöletnek.

1.) A' Palatinale ő Grale Judicium, mely abbol allo hogy a Palatinus az országban fielyel járván az ég alatt, az azon végre kötöttt halmon ítélt. 2.) A Sigmond által fel allitott volt proclamata Congregatio. 3.) A per halasztására Jolgalt prorogátsiák. Ezen Decretumnak meg elözte egy 1450 beli edictuma, mely a Corpus Juriszban úgy mint be irva, hanz ettal fraj nak §. 4. melyben meg állitatik hogy a Nemesek 20 ház Jobbágytol, egy lovas kesznát alitson. Innen attu száru nevezet, mintegy husznak az ára.

Nevezetes 1.) Hogy Mátyás 1473 ban a Székelyeket

Szekelyeket kitsálván a lovasoktól, a' Gyalagoktol, meg külön bizte, azokat Primipilusoknak, ezeket Pedidarius oknak nevezven. 2.) Manuscaltra a Dostertzi Szászokat Fanclinus. 3.) Az ő Articulusai l. elsőek, melyek Azon formálitással, Confirmáltatnak, melyek maiis megvagynak. Privilegium meg tsoszy Jogra Találátig) az az 1440 tól 1490 ig) a' melyek emanáltatnak állanak, a' meg koronázása elöt valok nem, hanz ha az után Confirmálva

Második Uraszlo. Kazimir Lengyel Király fija, meg koszy, ez anyit tselekedet az igazság kiszolgáltatásában, nemjit Mátyás az országnak Bulgári alla potyában. Vagynak 7 Decretum a Corpus Juriszba, az első 1492. beli. Mátyásnak nevezteik, mert nagyobb világossággal a' jurisz formalitására nézve, hozon Törvényeket Joglalya magaban. A

2.) 1495. beli. Az első Decretumbol ki maradó Törvényeket Joglalya magában, a' 3ik) 1498 beli melyben az Andreas Decretum, és a' Nemesség több Babadtságai Confirmáltatnak, abba nevezetesek.

a.) Hogy 8vale Judiciumok eszt endöntsék, breve Judiciumok is Tettek tartassanak, azok 40. ezek 20 napig nyulyanak. a. 4.

b.) Az Itélő Mesterek és assessorok, ha az igazságtol el allanak fejetek, s Jobbágokat vetessék el. a. 4.

c.) Az Itélő és Szokásba levő Törvényeket, egybe szedé sére, s a Törvényes dinyvet elgyöjtetésére ki rendelte ik Itélő Mester Adam Ratz. b.

d.) Meg állitatik melyik Itélő Szek minémű perekben lát

Ms. 1812

látszjon el a. 38.

e.) Régi praesumtiókban a' perek el látásában A. S. szak az S. Lassusok tetemek szétra Válisoknak melyek az Váltj terminusokon kívül is folytatnak. A

4ik.) 1500beli; meg állitatik

a.) Hogy az országbol a' lovakat ki vinni, el adni nem szabad. a. 25. b.) A Bermásoknak, minta az elő Boltak. a' rendes Bérmán kívül, sessionkénti minden nitsol Tyukos, v. Jérkét venni nem szabad. Az 30.

c.) A' Perek a' citatio regibségénél fogva vétessenek elő, és itéltetnek meg.) az.

5ik.) 1504beli. Mely az előbbeni Törvények világositását, foglalja magára: ebbe nevezetes

a.) Hogy a' Binaria repulsionak nota sub határozatik a. 4.

b.) Az Ottlaka kérjjő, és Communis inquisitio tudatói ellen, major potentia.

c.) A Vmegye Széke 100 Forintig.) a' V. Ispány 10 Jugerumnyi földig itélhessen. a. 8.

d.) Az Exequatur nem akaró V. Ispány ellen, büntetés rendelődik.

e.) Senkinek a' Biró előtt tett szavai, revocalni nem szabad. f.) A Jobbágyoknak földes urakaik helyéről való el menetel meg tiltatik. g.) A Daraszt okat, a' Vadászat, és Madarászat meg siltatik.

Az 6ik 1506beli melynek summája.

a.) Hogy a' Birák Széke Királyi Praesidiumnak tellye

telyesittessék a. 1.

b.) A' kik az equalis Jobbágyot recuperálják nota tán maradnak. a. 2.

c.) Az Assessoknak Honorarium határoztatik

d.) Ha a' Választott Assessor meg nem jelenik, büntetés határoztatik.

e.) A' Mamsatrok ellen valo Sententia Királyi pecsét alatt lehjen.

Az 7ik) 1514beli. Mely be különféle büntetések nemei határoztatnak, g.) a' közelebbi nyáron Dósa György) Vezérlése alatt a' Földős urasag ellen, fel támadott parasztság ellen. a. 7. 8, 9. 12. 14. 33. 36. 38. 46. 47. 48. ebbe meg határoztatik.

a.) Hogy a' parasztság perpetua obnoxietas alá vetettek. b.) Az urbarium be hozatik, és annak fogva a' parasztok szolgálatja meg határoztatik, és hogy az országbol kinek szökhessenek rendelj, tetnek. c.) A' Pegyver viselés jobb kezek elvágásával meg tiltatik.

Nevezetes alatta

1.) Hogy a' K. Tábla fel állitatott. 1495. és a' Törvény Székben levő Janitor nevezetik fordulelő.

2.) A Szekely nemzet a' Bögözi Kapitányságá, és Praesidiuma alatt 1505 gyűlést tartott udvarhelyen meginte 1506. Agyagfalván, a' hol különbözö Constitutiókat hozatak, melyek udvarhelyieknek, és Agyagfalviaknak nevezetnek. Ma is g vagyon.

b.) Az

Jks. 1812

Alatta készült a' Decretum Tripartum. melyet Werbőczi Ádám Itélő Mesterre bízott volt, de ő nem telyesitvén 1500ban Ő választott emberekre bízatott. de ezek sem vitték végbe, a' mint meg tetszik et A. 31 ai 1504. és Art. 20. a. 1507. Végre Werbőczi István el ké szitvén 1514beli Dietain, Királynak, Statusok nak praesentalva melyen A. B. rendeltetik, hogy meg azon a' Dietain revideáltatnék, és az után a' király és Statusok pecsétye alatt a' Megyékre elküld hetnék, de a' mig annyi examplárba el kiittethe tett volna, a' király meg hal 1516. és igy hibás maradott. de ezen hiá nyságat, már Pintz B. Szalumi uram ki pótolta Az után Werbőczi 1520 dikban a' Mátyás Ki rály Typographiájá B. Budán ki nyomtatatta.

Werbőczi István, Szentpáli István, és Hub ti Zsófia Fiulestett Erdélyben, Kükülló Megyében Szőlőgalatán, itt oskolájat el végezvén, ment a' Bu dai Universitásba, onnan Bécsbe, a' Jus orvos Disciplinaesul absolválvén, M. országra vitta Sort, a' hol levén idő multa, Itélő Mester lett. Az után Erdé lyi Vajda. Végre personalis praesentia regia in Judicium. Ezen hivatalában Lajos alatt Bejje ki vét bé mottstolba, mert midőn Az ország gyülé sébe, az ország igazgatása jobb-lábra való allitá sai munkálodnak! Werbőczi latlatszan panaszolni kezd, az igazgatás, és a' Ministerek ellen, Sokaltat

arra vétzen, hogy menjenek Hatvanba, és ott álitsák az Országos jobb Tabla. Hatvanba tehát ott szig gyülés lévén, egy Oratiot mond Werbőczi, melyben, a' Király és Ministereknek elevenebb Szinnel jesti le hibáikat. ezzel annyira jól tetszik a' gyülekezetnek, hogy őtet ottan Palatinussá teszik, és sok Articulusokat kiszite nek. De ezeket a' Király nem tsak nem confirmál ta, hanem 1526ban Budára Dietát hirdetvén Werbőczit oda kivánta, de ő meg nem jelenvén, társával Zobi Mihállyal nosztratatta. a' Hatvani Constitutiok erőtlenekké pronunciáltatnak Werbőczi tehát M. országon bátor nem lévén, Erdélybe Zápolyai Vajdá hoz ment, a' ki őtet Cancellariusnak tette, és mellette volt a' Zapolya halálaig. Halála után Soliman Török Császár Budát, M. országnak nagy rétivel el foglalván; a' Törökhöz által állott, az itt Bu dai Bírová tette, ahol végre a' Szerencse szomo rú áldozatjává tétetvén, nagy unalommal, és a' Török kézt való szenvedések kézt élesét nyomorultul elve gezte. 1541ben. Ez a' Tripartum nemelyek szerint nem Budán, hanem Bécsbe nyomtatatott, mely az Utáz ló halála után, mingyárt 1517ben, ugy ott 1545ben ismét ott 1561ben, Kolozsvárat 1571ben. ujra Bécsben 1587ben, a' Corpus Juriszal jött ki megint 1711. Ma gyarra fordittatta Veres B. alatt Bihar Megyei Notarius, és ki jött Lőtsén 1566. Debrecenben 1636. Kolozsvárt 1695. ujjabban pedig Kassán 1779. Német

aztat volt.

Sks. 1812

Nemetre fordítóra Wagner János a 2. Mátyás Királyi jött 1599. De ezen fordításnak authentiája mintsem azért csak a Deák, mely a Diets Gyűlésben ő Austriaj:

Osztatik a Tripartitum 3 részekre, a mely nek egy Prologus vagyis 16 articulusolt, az első vége szól de Jure personarum a 2 és 3. elegyesen de Jure rerum, et Actionum earumque processibus, et legibus municipalibus —.

A részek voltak Titulusokra el osztva, azokat ezt vagy Szegedi János Jesuita paragraphusokra.

A kut fő, mely ebből iratott a Jus Canonicum v Pontificale, a Jus Romanum a Királyok Constitujai, a' Nemzet szokás, és az ország Birainak Rendes itéletei. A Jus Canonicum mindgyárt a' kereszténység kezdetével, Sz. István, László, és Kálmán alatt, hozatott be. A Jus Romanum azt állitják némelyek, hogy még Péterül 1059. hozatott be. De hihetőbb, hogy első Károly alatt. Privilegiumai.

Második Lajos Ulászlo fija, kezd uralkodni alni még 1518, atya élvén Koronáztatott meg 4. Decemberben vagynak a Corpus Juriba, de amelyek az akkori háborus időkbe csonkák a Törvényfolyásról bennek semmi nevezetes mindsenki tudni enim leges inter arma. Privilegiumai és Donatiojai állanak magának, és Mária relictjájának a' Mohácsi vesztedelem után; Ennek a' Mohácsi vesztedelemben lett szerencsés halála után, állott az országnak némely részre

részre Zapolya János Erdélyi, és ötet 11. 9bris 1525 Királynak koronázta meg 1527. 29. Aug: Isak ugyan sok harczok után, meg egyezvén hogy Zapolya Királyi Titulusal birja élete Erdélyt, és ell. országnak azt a' része mely akkor birtokába volt, halála után pedig menjen Ferdinandhoz vissza Erdély. Jesett ez 1538. De Zapolya János 1540. 21 Julii Szász Sebesbe meg halván, a' pactum szerint Isabellával a' Zapolya Feleségével vissza kiványa, de ő azt nem adta hanem Solyamanon Sulimán Török Császárhoz állt, 1541ben nagy Seregget Ferdinandos, és Vezérei Budon erőszakos, meg verték, Buda ell. országnak egy Részével el foglalta magának, Isabellának Sigismond fijával Erdélyt, a' Pouvsvári Bánátul, csak Zarand, Krasna, Máramaros, Közepi szolnok Vagyt kel, Kővár vidékével együtt birtokába engedte, elkoldult el Erdély ell. országtol. 1541.

7dik Rész ab ao 1541 ad am 1691.

Isabella és Sigmond fija alatt, jóllehet Erdély a' Török tutelája alá esett, meg is a' kivánt szendes séget el nem értette, vagy an is egy esztendő sem volt el 1763ig a' nélkül hogy egyszer, vagy kétszer, sőt meg háromszor is gyülést ne kirendelt volna, nem lyekben, sok törvényeket is tettek.

Nevezetes ezek közül 1.) Martinuzius el hitet

Jks. 1812

hiszevén a' Páresokkal hogy semmi Comitiale Conclusum nem lesznie állando, hanem ha a' Háromnatiok jelenlétyével lenne meg erősítve, azért az 1542. Octali Vásárnapján tartott Orszag gyülésében, ezen 3. natiok uniojanak fundamentuma vetettek, melynek ozélyanvala hogy a' magok jusokat, és szabadságokat egyesült erővel, költségeikben oltalmazzák, és mind a' Contributio, mind a' Vadalozás terhét, egyenlőleg hordozzák. de az akkor nem Consummáltatott. hanem Bátori Péter halála után Fejér Városon Conditiok és tétetek reája. de a' melyek közül némelyek, prajudiciosák lévén, Maria Theresia alatt 1744ben veriáltatnak. 2.) Ekkor állitatott fel Erdélybe a' Királyi Tábla, melyaz utánn Ker Károly alatt tétetett Continuáve.

Ferdinánd János Sigmondal, Isabella Fijával tett egyezés szerint, Erdélyt birtoka alá vévén, azt, Vajdák által igazgatatja 1. esztendeig. De Gáspár Ken de Ferentz, és Dobó István Vajdaságokba 1555ben Udvarhelyen gyülés tartatván, a' Székelyek arra szóltatnak, hogy szabadságokat producálják, de semmi irott Törvény Karjokon és Hargyokon, kiviül nem lévén, semmitsem nem mutatszanak, tartván tehát azzal nekik szép prerogativáik, és jussaik a' Se jedelmeseghez menyünk, ezolat egyben szedték, Codex Legis Furiumg" Siculicalium, Consuetudinum. amely 28 articulusokbol, a' Székely nemzet municipalis Törvényinek, nagyobb részét magára foglalja.

János Sigmond, minthogy Helytartó, és Vajda alatt

alatt neveretes, 1.) A Kolozsvári Gyülésbe ezen ötödik a' Szegesvári Kaptalan, és K. Monostori Convent Jodrágai a' Fiscus Szamára Securizáltatnak, a' Décimákkal együtt, melyek addig a' Sz. István Törvénye szerint a' Papoké voltak, és meg allitatnak hogy a' Fundus réginsbol Décima vétsét ne vegyen.

2.) Fejér Városon 1559. A Székelyektol uj Articulusok kotatnak, uj szabadságaik allitatnak, mel lyek mais Transumptumba meg vagynak.

3.) A Kőr Székelyek, a' Nemesek által erősztetve nyomatatván rebellálnak, ahik ellen Radák Laszlo küldetvén, Nyárádtő, és Vásárhely körül erősen gyülnek veri őket; Majlát Istvánnal együtt, s azekbol jarott kemenyen meg büntetik. Ezokáert Segesvárott 1562. tartatott gyülésbe, a' Székelyek mindenszabadtságoktol meg fosztatnak, és articularitter o, rolttok szolgaságban helyheztetnek; ennellett megál litatnak, hogy a' Székely is Jószágát Nota általel veszthesse, és a' Fiskusra szálljon. Ekkor fordittatott a' Darjadi Szoltna a' Fiscus Szamára, mely azelőtt a' Székelyeké volt ~

Ferdinánd meg halván 1564ben János Sigmond Maximilianussal egy béketett meg, hogy maradjon a' M. Országi Korona birtokában, de nem sokáig élhetett ezen békességgel, mert hamar meg halván kivetkezett helyébe Vajdának.

Bátori István. de Somlyo. alis Maximilián is

Jks. 1812

is Confirmáltak azzal a Conditióval hogy a' János Sigmond vol szép betűjét, privilegiait meg tartya, Erdélyt pedig más tor Maximilian úrénya rendgyállya, adig Vajdai titulussal igazgassa.

Maximilián alatt 1573ban Bányaszki Törvényekkel Tartatt, az alatta' Titulus alatt (Bergordnung) des Königreiches Ungarn 28 Art. publicáltatnak, 1577ben melyek ma is meg vagynak.

Ez 1576. Lengyel Királyságra lépvén az Erdélyi Vajda Titulust csak egyan magának meg tartotta, és Báthori Kristof Báttyát, hagyta maga helyébe Vajdának, aki a Statusokkal is meg ezen dolgot Confirmáltatta. Nevezetesek alatta.

1.) Egy arendaricius Contractus, melyet a Szászok Bapottal nicáli 1587. nyári szerint a Németnek, melyért adg egésszen vetek 4 rétki egészben a Fiscus Jánnak Bécsbe meg vétti, arra is irattak rolla, melyet az is aláirt Báthori Sigmond 1584. Báthori András 1599. Mihály Vajda 1600 Bátha György 1602. Bocskai 1606. Confirmáltatt.

2.) A Szászok nemzetinek adg semmi irott Törvényje nem levén, egyéb a Szokásbéli Törvényen kívül hogy Jussait, és szabadságait feledékenységbe ne menjenek azokat rendbe szedték és le irták. Az ő Törvények Compilatója 4. könyvekből all. rendbe szedte

Dominus

Dominus Mátyás Bánai Notarius ezen Sz. alatt. Statuta Jurij Municipalis Saxonici in Transmia v. Statuta Naonis Saxonica. Melyet Báthori Istvánnak Király meg erősitett, és az országis be vett. 1588. Leopold is az ő Diplomájában 1691.

Báthori Kristof hozta be a Jesuitákat Erdélybe 1579.— eddig csak helytartok v. Vajdák igazgatták Erdélyt, de itt.

Báthori Sigmond Kolosvárt még 9 Szendőt kívánta Fejedelemnek választani, úgy hogy az arra alkalmas idejében, az országnak hírét le tevén, azt más Fejedelem ügy igazgassa. Gubernatorul rendelvén adig mellége Petri Jánost míg 1588ban a Medgyesi Gyülésben hírét le tevén, az ország valóságos Fejedelmévé tetetik — Nevezetesek alatta.

1.) Az 1595ben dozott Articulusok, melyekben a Németek Segre, rendkívül való ado tétetik, és az egy állitatik hogy minden Magyar, Nemes, egy Kalongya búzát 5. a parasztok egy pénzt fizessenek.

2.) Az 1595beli Gyűlés, melybe, az ő ülle sok Jó embereket meg ölése helybe hagyatik, hogy méltán öletnek meg, minddarontatnak minden Jövőbeli Szilas nélkül, is ki hirdetetik. 6.) Jóly Erdélynek istenes M. Ország ház való vitba ragaszkájárol, a Rudolf Császár és Báthori Sigmond közt esett Jövetsége a Dráganai Szigybe.

Ezigen valozva az ő Fejedelem levén, az igazgatást atta

Ms. 1812

ottan ottan meg unta, és elhagyta, mely szerint maga helyet hagyta szegre.

Bátori András az akkori Cardinalis Fejedelemné, de szerentsetlenül, nem meg alhé az egy Mihály Oláh Vajda-hé jövén alnokul, Erdélyt ötöd meg verte és ki kergette, ahol midőn el Moldova felé vennié utyát a Szekelyektől meg ölettik, meg pedig Ördög Balattol.

Semmi nevezetes Törvényt alatta nem tettenek hanem az után 1601. Kolosvárad Gyűlés tartatik, Articulustol hozatnak, az akkori Erdélyi Fő Kapitány és ahi Urnak Cajszmaoja alatt. melyekbe Sanba se vévén azt hogy mán a Kösöt el mentek Prágába, a Császárnak tartozó engedelmességet és ajulásával, Bátori Sigmondot 3dik Fejedelemnek nevezik, ahi jöllet meg 1598ban által adta volt Erdélyt Rudolf Császárnak, meg is most Moldovából ki jövén Kolosvárt kiset le teszi, de rövid és nyughatatlan Fejedelemsége volt az néki, mert Rudolf el küldöttön ellene Basta György és Mihály Vajdát Goszlonál Temény haddal győzi.

Mihály Oláh országi Vajda. 1600ban elfogatván a Rudolf Bámára Erdélyt, annak nevezteszdes Vajda Titulussal igazgatni kezdetlenül, ahitől erősen el nyomatatván az Erdélyiek Basta György Kassai Commendátsi segitségül hivják, ahitől ismét Riszlonál meg veretik, s abban az egy az országbol ki kergetik, megyen egyenesen Prágába, a Fő Császárhoz parantsolatot kap hogy közölvén Bástával

Bástával a dolgot, azon lennének hogy Erdélyt inkább nyerhessék; minthogy annak jelyebb is Bátori Sigmond Volt a Fejedelemségbe inkább kívánatos volt, a midőn Isztentsurtonál meg is verték volt. Innen mentek Kolosvárra az-hol azok az egymárlizott való versengések meg újultvan, midőn innan Tordáig, s ak azzan el jövetel volna, ott a keresztes mezőn Mihály Vajda a maga Sátorába a Basta parantsolatjából, által vetettek és meg hal, akor meg állitatnak, hogy egy darig Oláh Országtol Erdélyt meg ne szenvedjenek, és hogy a Ha legerek Erdélyből ki üzettessenek.

Egyedül maradván már csak Rudolf részéről Basta Úr, Kosz Hadi Seregének Vezérével, mint szenvedni is kellene Birni, és igazgatni Erdélyt kegyetlenül, mert azzan is haddal meg szándékozván Bátori Sigmondot ki meg akar Fejedelem volt, az ő Katonáinak engedte nagy Zabolátlanságok, Gőzveny, és mindenféle Sokaságok feldetetlen kívánságok miatt, a Vezértol is a Katonáktol, annyit szenvedett Erdély, a menyit a legkegyetlenebb ellenségtol sem szenvedett egy emberi korban. Kolosvárt mindenét az annyát, és ezüstöt ki szikatt. Bosztertse a Basta Katonáitol, a Torá Sok Nemesek Jelességükkel együtt, Rágabb portékáikkal magokat meg vontak volt, a fel adás szikhely ellen fel predálatott, a Városbol ki szalad Nemesek minthogy portékáitol meg fosztatnak, sokan meg sebesitettek, s meg meg is ölettek. Megyesen tartott

Jks. 1812

tartottodván akkor Bátori ollyal kegyetlenebbül folytatnak
Erdélybe mindenek, hogy sem azt Borral is tekerik mondani
Valóban noszsza nyomorult, ésináltán meg sirattatott
állapotba volt akkor) amint azt Editlen Sarka, s Fondg
mutatja, s ugy annis mindenemü élesség ugy elfogyott
volt, és a Marsál el hajtatván, a Szantás, vétessége
meg fúnt vala, hogy nem sokára 25 s több aranyok
ra lágott egy köbül buza, vagy kétszeresen lennének
a Pegény lovakot, lo, macska, s egyéb állatokat
sőt meg a meg holt emberekrek husával, magokat tar
lálgatni, hogy ezzel egészen el ne vesszenek. Ily nyomorultak
lapotjában is, midőn Erdélynek minden erőssége, fel dulva
egére volna, kövesztes Küld Batiádor Cesére kis kolnagi
Jegyver fünés, meg nyerése végett, hogy az alatt Rudolf
kis lálgyon a keresztyéneknek meg ujjitásaert; Ez meg adván
Bátori Sigmond, és Bátta Kolosvárra egy üvé men
nek, és ott az ország közönsége gyülésére Sigmond
a Partományokrol, és Fejedelemségrol lemond; Bátta
azt el fogadja a Rudolf nevében, hogy azt igazgassa
Bátori azzel ki is menvén az ö Csek országi vitézeivel
melyet 50000 arany pensioval kapott vala Rudolf
ol, minek ut anna az ö változandóságával sok nyo
morúságba bonyolitotta volna Erdélyt. Az kolon meg istal
1613.

Volt ennek sokan alik ezen Bátori Sigmond
és Rudolf közötti egyezésben meg nem egyezek, ottot
közötte, különösen egy Fő Székely Mózes ali mel
le állott a Nemzetnek nagy részé, amely mára ugy el

el tévelyedett volt a Bátta sok kegyetlenségei miatt, hogy
a német Nemzetnek, csak nevezetére is borzadott, a Vas
tagumnál be jövén a Török Császárrol, az Erdélyi Vajda
ságba meg erősitetik. De a Bátta testére Radula
Rát országi Vajdával meg ölettetik egy ellene viv had
ba, egy kegyetlen gyilkosjal Draganál agyon lövettetvén.
Akkor Erdély megint a Rudolf hűségére hajolván Bá
tta megint be jő Erdélybe, azt hasonlo kegyetlenséggel
pusztitja mint elöbb, mig Erdélybol ki hivatatik, és
a Első M. országi Péreg vezérévé detetik, ki hajtatván
el menetelével minden mardatat, ezzel arra jutatta a
Házat, hogy az emberek magok kötelenkedettek hazni az
ét, a mely Bátta Szelevenét hivatatik

Botskai István, de kis Marja proscribáltatva
vén az ország végezésibol, minthogy az Austriai kirá
lyon valo Jactiával, és a Bátori Sigmond vitatko
zásával vádoltatva vala, sedár a maga és a má
sok, egy szóval az egész Erdély Szabadságának, és
Jussainak, a Királyi Ministerek kezébol valo kivete
tére, és vissza allitására, a Német hatalom alol valo
ki menekedésert, és a Fejedelemség el nyerésére egy
vers fog Rudolf ellen, annyival is inkább hogy ere
Szünetlen utoltatott a Székely Mózes halálával
a Törökhöz altal futott Szantivezettetol, melyet
szerencsésen is végezett, nagy győzedelmet nyervén a Vá

Ms. 1812

Németeken, azért mind a Magyarokul, mind a Török-ül Fejedelemnek esmeretik, Sőt Mahumed Fő vezér Kalyi Titulus alatt, teszi az ő Fejébe egy Fejér koronát. Ezek után Bottskai az oly sok ladatnak elöllésemiatt el nyomorodott házát meg Bánta, s Rudolf Csá szárral béretjeget kötött (Béczben) a' mely neveztetik Pacificatio viennensisnek (:) Ily Pontokban 1:) Hogy le dobly Szabolts Ugotsa, Szathmár Megyét, Tokájal együtt maradgyanak eletig Bottskainak.

2:) A Protestans Vallásnak Szabad gyakorlása légyen ő-kivén ebbül a Vallásbul az Erdélyi Fejedelmek közöttz elsö: Ezeket Törmálya 2dik Mátyás Király 1608. d. Kirelyek Szabadsága, ennek halála után ujra ismét adatik. 1608. meg tal Kassán 1608. el tetettetik Szécsi Györgyön.

Rákotzi Sigmond. de Elsö Vadatt. Erdélynek Gubernatora, Akarattya ellen is Tömjhult az idö kö zöt Fejedelemnek vál aztatott 1607. de tsak ugyan az ö ni ainak el erötlenedésébül Származott betegsége miatt, a Vénség és az Utalkodással együtt jövö nyugha talanság miatt, meg unatkozván a Fejedelemségen az arra vágyat ott Bátori Gábor Gubernatornak ö tött, és jó szivel, által engedte, semmi Törvenyben nem tött — Tebát

Bátori Gábor tetetett Fejedelemmé Kolozsvára 1608dik. de tsak hamar a Török Portájul le hányattatván

hányattatván, Mátyás Császárhoz Jöly annak, és Vele egy egyezésre mégyen) mely neveztetik Transactio Bösö menesi mely szerint Bátori birja Erdélyt sub ea Conditione: Hogy soha is a Magyar Koronátul el ne Szakattassék — Ennek a' Tractatusnak pontjait Firmálták a Statusok, és a R. R. Szebenbe. 16 13ban A. 5. Ekor a proscriptus Betzi, és a Bocs Sciak Szabadságolt vitsa állitattak. Meg sem bötsülte ö az szabságot, mert az Erdélyi Statusok az ö gyeszes erölt szeit, és helytelenül folytatott igyekezé séért, el allatták volle, jöttek tehát Várada vonta magát, oda vérvan segitsége Magyárbol (Et Török is mint ekor a' ki neveztetett Betlen Gábor ellen:) az hol a Vár mellett kötözvén Kilágyi Dávid, és Ladányi Gergely kik nemesebbül, a' Fejedelmek Jelessége ellen dö Szakkal meg Jertőzetve volt, meg öletett. Neve zetes alatta 1:) Az 1613beli Articulus, melybe a' Szász Nemzet, a' Clerusal együtt protázatik, s egy Bethlen Bátori Gábor elvettetik öllöl a' Papok adatni fo kot Decma 1/4 részét. a' Kölalmi Ackan és Beszterczei ieren kivül —

2:) Az 1613beli Art: Melybe ugyan az elöbb elvett 1/4 részt Decma hogy vissza adatassék meg határoztatik sub Conditione, hogy a' Fejedelemtül addig avendaba birt 1a. a' Decmabol ez után ingyen Marad gya a' Fejedelemnek —

Betlen

Jks. 1812

Bethlen Gábor. előbb a Törökt csábárul meg nyervén a Fejedelemséget, az Erdélyi Statusoktól is annak választatott 1613. melyet kazája elő menetelére díszére tesen 18 eztt. bírt.

Nevezetesek alatta: 1.) Nyom egy czédrére kijött 2dik Mátyassal 1615. 26 pontolt, mely szerint Erdélynek meg engedtetik a szabad Fejedelmet választó Jus: Servatis tamen Dordinensis Tractatus punctis: abban egyczésben hat arczokat meg Erdélynek el nem idegenítése, vagy a. B. nagy költsönös oltalmazása is meg állitatik, melyre magok is köteleztek magokat, Corfi máltatott Hallan.

2.) Meg állitatik, hogy a Judiciales levelektől Erdélyle's Magyar országon költsönös ereje légyen a. 1613.

3.) Conscribáltatott 1614. a Székelyek Urbariuma, mely nevezteik, liber Voltabisnak, és Tizedestt a Nemesegtől, el nyomatott köz Székelyeknek büntére — all 15. arp melyek még ma is meg vagynak —.

4.) A Fiscale Bonumoknak Registruma készitetik 1615. a. p. 2ae Fix 8. Az uram a Törvények rendbe szedésére adván magát, a' Processus folyásáról egy igen derék munkát adott ki 1619. melyel élt Erdélyt.

5.) Sok Hadas folytatván 2di Ferdinándal, vette meg beléllett egy, hogy Erdélyhez, és a Partiumhoz Szebbtt egyessa, Zemplin, Bereg, Borsod és Abaujvár M. országi Megyék egészen hatsa Várossavel Várossával néki életig birtokában adatnak, ettől kapta az Oppeliai, és Ratisboniai Hertzegi Titulust —.

6.) Látván hogy az Erdélyi Törvény, és Articulusok közül sokat elvesztek, azonnal egybe szedésére fordítya elmegét, de minek előtte Romét érdese volna meg holt 1629. Csak egyan az ő rendelésére, egybe szedattak de vesztul felele meg az ő czélyának, mert vesztul irattak le, vesztul is használtatnak, egy azok által csak a Törvény folyása zavartatott meg.) Ő uraima téte szed Fejedelemmé a Fejérvári Gyülésben.

Brandenburgiai Katalin. az ő Jelessége 1630. egy szer insurrectiot hirdeni, valamint Jószágadni, vagy az adatassatat meg erősiteni, az Intantiat ra válaszolni, csak a Consiliariusok, és a Gubernatorok egyére sebül, a Cancellarius subscriptiga alatt legyen a' lüs a' Fejedelemségtől meg abban az esztendőben le mondott, ez alatt semmi nevezetes nincsen.

Bethlen István szerint tehát uraima Fejedelemé a' Bethlen Gábor Gotter ősse, és Erdélynek 10 eztt. Gubernatorra, de ez is csak egy holnapig viselvén a' Segesvári Gyülésben, által engedte a' Fejedelemségtt.

Első Rákóczi Györgynek. a' lü a' Törökt is meg erősitetett, nagy hatalmal Walldik 18 eztt.

Nevezetesek Alatta.

1.) A Székelyeket 1635. tisztálta, és még a' Katonaságtól nak Gyermekeiket is jel irta. 2.) Alatta irattak a' Rejtett

Regnes Ecclesiaes Statusoknak Törvényeik 100 ary, az ugy nevezett Canon Katona Pelei István által, melyet Kolozsvárt 1643. Censura alá vetettek, meg is 1645. és 49. a mindőn residealtatván 1650 2ik Rákóczi György ő Magtsa helyi Sinodusban, helybe hagyatnak, és megerősitettek, mint allanak, observáltatnak is —

3.) A Vallásbéli ellenkezés miatt, hadakat folytatván Rákóczi 3ik Ferdinándal azoknak végetvetettek, a Szinzibbe Béke 1646 a hol végezettetett.

1.) Hogy Rákóczi a Bécsben Páporral bir Megyékben levőt bírja még, a Tokai, és Regetzi Várakat.

2.) A Bécsi Béke szerint a Processusnak Vallásnak Gabád gyakorlása legyen, és az azon levő mester emberek semmit Papista Ceremoniákra ne kényszeritessenek.

3.) A Templomok és a Parochiák minden adotok menek légyenek, ugyan csak eltörödzvek 90 Templomok a processusokban 4.) Ez Interes B. jero 100 légyen.

5.) Az Impossessionatus Nemes ha gonoszságba találtatik elfogatatik. Meghal 1648. 55 ezt az utóbb korába Fejérvárad ákol Feleségétől Korandi Susannától el temettetett. 1649. 10a Januarii —

Masodik Rakotzi György Az elsőnek fija Vadadi Kapitányságbol még 1642 a Nemzet kő akaratyábol Fejedelemnek nevezetvén, és a Törökt meg erősitetvén, Apja halála után valosággal Fejedelmi méltoságba helyheztetett. 1648 Hanem abbol a dengyel haddal a Törökt meg bántván, ő illet nem sokára kivesztek. 1657.

Nevezetes alatta 1.) 1650. A Fiscalis Jusságokrol meg más uj regestrumot készitett. mint a Fiscusnak probáló mesterinentona.

2.) Az 1652. Fejérváron tartatott gyülésben azoknak azaz Culusoknak, melyek Erdélynek el Országtol valo el Szakadástol hozatnak, rendbe szedéserol jarantsol, kivalaszt tatván arra egy nádany Deák, és a Magyar Törvényre járta éjjak, akik a Sok rendbeli, és Perte Pélyel valo Törvenyes (1653.) ösze Szedér, melly egybe Szedés 1654. helybe is hagyatott, nevezetett Approbata Constitutiones magába foglalya 1540tól Fogva hozott Articulusokat, és Törvenyeket (1653.)

El osztatott 5 reszekre melyek közül az első szól az Eccelai dolgokrol, a 2ik.) A Fejedelmet és a Fiscust, és Statusokat tárgyozó dolgokrol. 3ik.) A Privatusokrol, Szorulnak javaikrol, és ügyeikrol. 4ik.) A Processusokrol 5ik.) A Közönséges edictumokrol. A reszek Titulusokra, a Titulusok Articulusokra osztatnak. Meg Lakvánel semmesett Varadon.

Rhédei Ferentz de Kis Rhede Valaszait a Török unszolagából Fejedelemmé, de csak 3 holnapig volt, s attova Fejedelemségrol le mondott, semmi nevezetes alatta nincs.

Bartsai Akos. de Nagy Bartsa nemön kiv valasztásbol, ment a Torok szarantsolatyábol Fejedelemnek be veszik, de kesés keő multa, a Fejedelemségrol le mondván Rigeny Varába haza menni akart, az hova a Kemeny Janos őrizetes be botsátván, kevés napok multa, ölle a Feleségé el rekesztetven Fogságba

Fogságba tétetik, a honnan a Nemény parancsolatyából kivétetik mintha Kővárra vinnék, Kövér Székely Terentzül, és Váradi János Kapitányul, az utánn meg ölettetik és Alpa nevű faluba a' parasztoktól el temettetik.

Nevezetesek alattva. 1.) Az 1658beli Wásárhelyen kötött Articulusok, melyekbe meg állitatnak, hogy minden a' ki Erdélybe, a Rákóczi Szigalatyára gyülött, magát, minden Jószágát el veszítse alattva, és ki szabadnapra vissza jöjjön, Az alattva is Rákóczi nyilvánságos taddal ülettetvén.

2.) 1659. Szászsebybe tartott Országgyűlésbe kötött Articulusok közül, a' melyekben Fejét és Jószágát veszítse alattva, meg tiltatik, hogy senkinek Rákóczi György, és Terentz Fejedelmek udvarokban ne külgyőnne menyen, se ne izenjen. a' 19dik pedig Rákóczi György ellen Conatiojt, melyet az ő Fejedelmségéről valo le mondása, és Rhédei Választása utánn ennek állatnak Cajpáltatnak. Ismét a 23dik az 1659dik M. Országon Végben, a' Lengyelek ellen fojtatott had alattva kött Articulusok, melyekben a' Státusok kiszivel kül, a' Rákóczi Terentz neve alattva ny outatatnak ki el törölttetnek.

Kemeny Janos de M. Gyéro Mentor. A' Degeni gyülésben Fejedelemnek választatik, de nem sokáig bírhatja, mert a' Törökök akaratja ellen tétetvén meg, azért ő ottan Basát nagy Seregge be küldi Erdélybe, azhol sok pusztitások utánn, és sok városok elpusztitásával a' más atyja ottan Basával, első

Jks. 1812

első. Apafi Mihály. Kis Sebben, a' Török parancsolatyából Fejedelemnek tétetik az hol meg az is meg állitatnak, hogy azok az Erdélyiek, a' kik a' Nemény melle állottanak az Ország gyülése el bontatván Fogra 30 napok alattva, minden Jószágok el veszítse alattva vissza menyenek. — Nevezetesek alattva.

1.) Hogy a' Wásárhelyen tartott Ország gyülésben 1668. egy nehány örvény rudo emberekre választván, a' kire bizta, hogy az approbatalis Articulusok utánn költ Articulusokat, 1654tól fogva 1668ig rendbe szedné, melyek osztán 1669. a' Fejérvárott tartott Ország gyülésbe, a' Státusoknak és rendeknek a' meg vizgalatra, és helybe hagyásra elő mutatnak, és helybe is hagyattatnak, ezt a' Statutut tevén alájtbe Com pilatae Constitutiones. Osztattatnak 5 részekre a' részek Titulusokra, a' Titulusok Articulusokra. Hanem ebbe sem tétetnek be minden Articulusok, a' melyek jedig emlegettetnek, de a' melyek Törvényerejével nem bírnak, más ok a' melyek Praejudiciosak ki hagyattatnak, úgy: 1.) Az 1658beli Wásárhelyen kötött Articulus, a' melyekbe a' Nemes Statusnak kivül valo adó tétetik, és meg állitatik, hogy ha a' Nemes azt meg nem fizetheti, jószágát foglalja el, az ő helyette le fizeti, és ha attól restellyi Nemességét vesztye el.

2.) Az 1660beli Segesvári Articulus, melyekbe ujj adó tétetik a' Nemesekre, úgy hogy jáli a' más szegény le fiz-

Ms. 1812

Jizek 6. eszt annak Jószágát birhassa. és 10ig jó nyalt az után. Ugy an ellen allitatik meg az is hogy ha egy Lázi Nemes ember adóját meg nem fizetheti jó gazdáját el

3.) Az 1681 tel: Itt el végezteik hogy a Sörök Helységekre ki tsapongát az várlo, vagy az házának jövajdalmára, az idegen nemzetbeli valamit meg, ízenő vagy meg iró, vagy bir tétel végett menő az idegenekhez, semmi embereket ellen nem álván, azonemesi szabadságok el fogatatnak, és Törvényre allítatnak. Ugy az 13. hogy a kiknek pénzek volna beszen, a Siódatusnak adnák által bélts on.

Czelnek, és ezekhez hasonlo jövajdalmas Articulusoknak, a levésbe jövajdalmas szorbol valo ki választások, és egybe Bécsben munkája bizatik Sárpataki Mártonra az akkori Itélő Mesterre, de semmi sem lett belolle.

2.) 1685ben. a A Székelyeket ujra kutatta Teleki Mihály, Miles Kelemen, és Sárosi Antal által, a mely Lustrum nevezteik Apafianumnak.

b.) Bártsai Fejedelem Donatiói, és Collatiói és Privilegiumi erőllenekké, és semmisé erőlle tetettek.

A Compilatari Articulusok után hozatnak meg, különbözö Articulusok. 1682ből 1690ig. Mind Apafi Mihály Fejedelem, mind Bauchi György Paternus alatt, mind az után a most atta időig melyek novellarisoknak, nevezetnek, de ezek közül ollan

sokan prejudicialisak: nem.

a.) 1687ben A' Nemességre ily Jormán vetetik ado, hogy alli a' tehetetlenert le tesri, kis anyit exequtor hátson rajta

b.) 1682ben. Meg allitatod hogy a Földös Ur fizesse Jobbágya adóját az Jelet, és bírja Jószágát 10 esztendeig.

c.) 1688. az allitatod hogy ha az egy Lázi Nemes 50 forintot le nem seder, reducáltatjon Jobbágyság alá. — Végre Apafi Mihály arra az egyezésre bírjed I.ő Leopoldal hogy ő Erdélyt provégallya, mely provetiolt fizessen neki Erdély esztendőnkénta betsége idejében, 50,000 Talléri, habonaidején 400,000 Ft.: — Nevezteik ez az egyezés Tractatus Viennensisnek. all 21 pontolbol. mely tyek készülten Br. Teleki Mihály által, azért nyerve az Imperialis Fejedelmet, a Tunek levésekezésénél bé és fállod Erdélyben az Austriai Katonaság 1688ban Lotharingiai Károly Vezérlése alatt; melynek el fejlezteté. irant Balázsfalvan, a jó rendekkel 12. pontbol állo tractatust készitt; mely után azoth katonaság, az Erdélyi Parabra el helyezteteik. lévén Kőrösi Brassó, Fogaras és Görgény.

Ezek után 1688. a Statusok egybe gyulvén Fogarasba 12. Arp készitenek, és Keraszt által Confirmáttatnak Leopoldnak fel küldeik. Ez alatt Apafi Mihály Fogarasba meg tal, és Almakeréken el temette ik 1690ben. bizván fiját Leopoldra. Az ő Donatiói, az

Ms. 1812

az 1664 be zárt Articulusok Cassálrassa, egy nédányat ki vére-
rik. a' melyek a' Bethlen János Cancellariusjága alatt, ő
uránna, ő Cancellarius, ő Secretarius által, Subscribáltatnak

A' 2dik Szakasz, ab ao 1691. ad 1705m.

Az Apafi halála után, mingyárt követek küldenek a'
Statusok Leopoldhoz, hogy az Abbi Tractatus szerint
küldene Diplomáit az országnak, melynek ellenben azt is
küldöttem. akkor Leopold, 1691ik esztendőben, a' Sebeni Diétán, a' Fal
kenstein jelen létében, be esküszik a' Leopold hűségére ke
let Bánfi György Gubernátornak szemben.

Az után 1692. be hozták a' követek azon nevezetes Leo
poldinum Diplomát 18. Articulusokbul Bethlen Miklós,
Abrintzi Péter és Nmes Ujszigyártó, mely a' haza törve
nyeinek Fundamentomos Oszlopa.

Azonközben, míg a' Követek oda volnának Tököli Im
re a' Zernyesti Pashával gyülevész sereivel be jőven Erdély
ben az Austriai Sereget meg veri, azon győzedelmeskedik,
és Kerestszény Szigeten Gyülést tart, az hol ma
ga Fejedelemmé tétetvén, az Austriai Protectorok lemondot.

Le Marchio Badensis Lajos Nándor Fejérvárrol
nagy Seregget, Tököli nem vár vele meg ütközni, hanem
a' Bodzai Pashával ki szökik, és soha többé nem látta
tott Jószágait; noha mind el vesztette. Ekkor nevezetesek:

1.: Hogy 1692 az Erdélyi 3. natio olyan Accordára
lep: a' Hogy mind a' 3. natio Pabat Elfen, magának
házakat, akármelyik Várostba venni, vásárolni, és
ha Valamelyik Város, ezen Accordának ellene mond vesztheti el

vesztette el Privilegiumát. Le ezen Accordárol le mondot
tak a' Magyarok, és Székelyek meg álliván, hogy sőt
nevelhessenek a' Szászvárosokon, sem a' Szászok Allaga
rokon.

b.) Hogy a' Szász Communitások, és Privatusok Lé
szek, és a' major potentiákba, a' K. Táblára, evealtassanak.

2.) 1693a. bizonyos religiot követő valo differentiákban
készült levelet, fel küldenek Abrintzi Péter Bécsbe Leo
poldhoz, a' melyet az egy nevezett Abrintziána Resolutio
le hozta. 3. pontokba.

3.) Ebben az esztendőben adja ki Leopold rescriptum
által a' Gubernator, Commendirozó, Gressaurarius, Cancellari
us, és Consiliarius ok Instructióját.

4.) Ugyan akkor meg állitták hogy a' mely Nemes ember
Perduellioért, Crimen laesae majestatisért, és Blasphe
miáért perelteik, Convicto élő el fogattatik, és Javai
Statualtatnak.

5.) Ekkor ál fel Bécsbe az Udvari Cancellaria, és Kál
noki Sámuel Úrban Cancellarius.

6.) Hogy a' Gubernator Praesidiuma alatt, Conváltat
ti cultusok egybe gyűjtetnek, és Leopoldnak Confirmáció ve
végett fel küldetnek meg állitatik.

Második Apafi Mihály: ákit meg atyafiá
ban Fejedelemnek választatott. Oly fel szedettel hogy a
míg a' hűsz esztendőt be nem tölteni ne urallodhassék
az alatt ezt az Gubernátor által igazgattatott Erdély jógyé
tekezségül vévén magának a' Bethlen Gergely Leányát
Katát az akkori Commendirozóval Veteránnyival fel mere

Ms. 1812

menet Bécsbe az honnan 1694. le jöven ugyan el menő 1694be
leszen ő Felsége is bé. Midőn pedig hosszú eszten
dő korába, már Erdélynek igazgatásához akarna kezdeni
mind ez ünnepen javasolta neki Prof. Hinkri hogy az be
delyi Fejedelemségről mondana le, ebbe ugyan nem akarva
de a midőn igy Jüggöbe leven a dolog, és az alatt a
Törökkel a Karlowitzi béreszéd meg esven 1699be. Az
a Törökről neki adott Diplomajával, által adta az Erdé
lyi Fejedelemséget Leopoldnak 10000 Rflor: e szerendi fizetés
és R. Sz. Birodalombeli Hertzegi Titulusért, mely Felsége
tést a haza ugyan nehezteli vala ő réája, de csak ugyan meg
egyezésnek terme, és helybe hagyták a Státusok is. Azuta
csak ugyan 1703be meg halt, Fecse Felségével, ahi 1705be
halt meg, Almakerdére az atyához az Országokba vise
tett. E szerint tehát kezdett uralkodni az egyezés szerint. 1ső
Leopold 1699ben 1702ig. Sok Articulusok Condáltatnak.
Nevezetesek alatta. A S Punctum Mikesiana. vagy Leo
poldnak a Catholicus Státusoktól be adott gravamenek
re tett resolutiji. Melyek igy kövezhetnek.

1.) Hogy a Catholicus részről a 4ne a Reforma
tus Papoknak, mint az előtt, hagy a Mlebanusoknak
adassék —.

2.) Hogy a Diplomaticus hivatalokra, a Catholicusokis
Candidáltassanak, melyek egyenek pedig azok Diploma
jában li nevezve —

3.) Hogy a Megyéken és Városokon, Hivatalokra a Catho
licusok is egy forman vétessenek be. 4.) Hogy

4.) Hogy a Religiok egyenlősége ellen hozott Articulusok ab
rogáltassanak —

5.) Hogy az egyik Státusi Persis a Catholicusoknálá
lyon, és az Archivumok Őrizessék Catholicusok is
administráltassanak, de ezen pontokat a Státusok nem a,
karvan be venni. Mivel más rescriptum jőt, melyre
ugyan be vetek, de meg talván Leopold ugyan nem tőr
dett observálatni, Mig az után M. Teresia alattpo
galmarcson observáltattak. Az Autriai házzal jőt
be a rescriptummal rabigazgatás a hely tartó kre
miatt —

VI. Ezek alatt a Fejedelmek alatt Articulusok állo
tak, ugy amint approbáltatnak, és Compillältatnak.
ugy Szinen privilegiumok és Donatiok. Ugyanúgy
a Bátta György, Székely Moses, Mihály Vajda.
és a Commissariusok privilegiumai, és Donatiji sim
pliciter nem állanak, li vevén azoknak a Mihály
Vajdától kapott Donatiojokat, a lik az ő li ürek
ben munkálodtak volnak a melyre az ország fiatal
kötelezte magát. AC. IV. 13. A Leopold és a Jüge állanak.

Joseph A Leopold első fia kezd uralkodni
1705be a midőn Dr Rákóczi Ferencz, a malelon
tentusokkal, Erdélybe be jőven, Fejérváron Gyülést
tartván, proscribáltatik Dr A papi azért hogy Leopold
nak Erdélyt által adta —. A Státusok az Autriai

Ms. 1812

Austriai ház hűsége alól fel oldozatnak. – Rákotzi Ferentz Fejedelemnek Választatik, az 3. nationál Sánára három petsétek készittetnek.

De Joseph. Daro de Füge. Commendiroz jára ellenek küldvén, az ugyan azon esztendőbe gyűlés tartatott Az ülésben hozott articulusokat Szebenbe Lassálatta a. Söt maga azokat a Szebeni piatzon tűzzel által meg égette. A Rákotzi megválasztatát Semmivé tette, meg engedvén azoknak által hivségekben vissza állottanak. Ekor Cicas az Ujtéma Segedvárra. a Statusok a Joseff hivségére megy küldtenek, de meg az is meg állittatik, hogy a Zemboniában volt, irrestitutiatus Nemes, és parasztemberektől, minden vagyonok el vetettése nélkül azokat is vágják el. A Restitutiatus Nemes pedig Nagy Jó Protectiával bünetődjék.

Rákotzi Ferentz ujra azon eszt Bodrogh Megyére az Rhon mezején ujj Ar Cendal, ezen gyűlésben Bertsényi más parasztok levő urakkal. Joseffet a Fejedelemségtől le tetetni, és Rákotzi Választani kivánták. De Joseff Palfi és más Vezérczi által ő eszt al adv, mind Erdélyből, mind Ő Országból, ki kergette, és ott Bujdosások Alatt a Torok vil végezte életét. Articulusai az el ötödenek Jó utánn Szenvedett, De meg végező ki üzenetése előtt 1717te gyű.

gyűlést tartott Erdélybe Rákotzi is mint Udvarbelyen, melyben az Austriai Ház igazgatása ott alatt meg siltatik, ujj, Jobbet Fábla Fagjai, és Consiliariusok szerettetnek, ujjra vereik rézbül ezen mesterjeivel Libertas. és a Jobbi pénzek valora Cajáltatik, innen minden ezek a Rákotzi ki üzenetésével Fulminálttatanak.

Jartván meg 1711te a revolutio, melyben a Rákotzi ki üzenetésével maga is Joseff meg holt, hagyván abétsegh meg Fertzét Fejedsegére Eleonorara, aki Szathmárron öröllettsegre is vette a haza fiatŐrzt. 10 pontokba. Consiriumja is azt, Ezekbe a Rákotzi amnestiát nyernek, ha az Austriai Ház hűségére esznek, Söt elfoglalt javait is viszsza adatnak. Ez Szathmári Conventnak nevezteik.

Hatodik Karoly. vevére nézve, a ki különös a M. országi Királyt Szokta Ő. Nagy Leopoldnak fia, testvére M. országi Királynak, és Erdélyi Fejedelemnek és birja ditsőségével Atyja halála után 28. esztendőtől Nevezetesek alatta. 1.) Az 1715ikbe bizott Arg Körül a Ő. melyben meg állittatik, hogy az Ilyen Nemes, a kinek kit Kolgáló embere nincsen Contribuályon, mely mégis Törvény. De nem a Senatusok Körül mert ezekhez fizetnek ha egy Sintes is

2.) 1687ikbe a Posoni Diétan a Törökötől hosszas jármától Szabadittván meg Leopold a Magyarokat, neki és

Sks. 1812

vére és Maradékinak az örökséget a Fejedelemre, Fejér ágon
által adták vala, melyben Erdély is az ősein meg egyesü-
vőt már a Szebeni Diétán, meg egyszer az Austriai
Háznak, vivő a kit nemek örökség szerint való Succes-
siójára. vagy hogy ágjin ág fiúi ágával, Succedálya-
nak az asszonyok is — . A Successiora pedig ezt a
rendet tartván meg, hogy ily Succedályanak a Károly
maradéki, az után az 1.ső Joseff maradéki, ezekis ki
fogyván a Nagy Leopold ágyékából Származottak, g,
tartván, az első Szülöttség jusát, és rendit, az Ottag
a maga testvérivel vagy maradgyon a mint van —.
el bomoldatott alamul, aliik pedig Succedálnak kötele-
sek légyenek ante Coronáns, az Haza Törvényének,
Szabadságának is meg tartásokra, magokat kötel-
kötelezvén. A Választásra Valo Szabadság pedig vak
a sellyességgel való elfogyás alatt az Austriai Házzal
re cuperáltatik — . Ez ut an meg, állíttatott az ahoz
Pragmatica Sanctio (országos v. Törvények által meg
erősítetett Végzés:) Ezen Sanctio hozatott 1722ben és da
rabyt 1723ben. meg erősítetett, és Kolosváron a Jol
meg valamint 129. articulusok hozatnak 1724ben azok
kal együtt publicáltatott, melyekből mind fatis Tör
vények lettek —

3.) 1733ben. hozatott az Huszár, Meramaros, Za
rand, és Arad Vármegyéknek. Erdélytől való el szakadá

szakadásáról Az 1741ben Maria Teresiatól megint Erdélyhez ra
gasztatnak a Lugosi Diétán. Hinc nomine partium regalia
rum veniunt.

4.) 1737ben A Király i Tábla Continuálva tétetik, annak
előtte csak a Liberumtól kiszabott Terminusokon tar
tva. és inscriptiója iratik — Mely van az Archivumba Sub
titulo. Instructio Carolina.

5.) Egy Nautica Conventio adattatik Jel a Posztamus
és Fiscus közöt Hann Ignátz Thesaurarius Ság alatt.
a Sonak hajókon való ki vitele iránt, mely akkor Ha
niariának nevezetett. De ereje Károly alatt nem téven
A Teresia alatt Bornemisza Thesaurariusság a idejére
való irányé. és innen Bornem iszaticanak is ne
vezettik. Privilegiumi állanak.

Maria Teresia. a Károly Leánya, Férjével
ifsó Ferenczel mint Corregensel kezd Uralkodni, az
birja 40 esztendeig — Az alatta hozott nevezetesebb arty
meg vagynak, az approbátába lett Jus Novellarium Ad
de ais 1741. 44, 51. 52. 54. 55.

Az ország Polgari állapotjára nézve nevezetesek.

1.) Alatta állíttatott fel Erdélybe 1742ben egy Lovas és
kit gyalog Regiment, oly igérettel, hogy az oltat
Hivek mind magyar Ifjakból tétetnek.

2.) A Pragmatica Sanctio 1741ben Confirmáltatik.

3.) Zaránd Megye 1746. két felé osztatik, és az egyik imitső
Erdélyhez, a mais el. országhoz adatik

Jks. 1812

adatik.
4.) Uj Contribuendi Systhema hozatik be a Beshlen Pá
bor Restauratiójára alatt, is a regi kapu számeltö
rölteik — 1752 be
5.) A Domestica és az után a Manipulatica Cons
criptio is fel állittatik 1752 be
6.) Tejjé Vmegye két Vmegyére osztatik Felsöre. Alsóra
4.) Regulamentum Militare Teresianum állittatik fel.
és egy Magyar Testörzö Sereg a Göbicekhez

Rescriptumai Nevezetesek.

1.) Az 1772 beli Cridalis Processusokrol.
2.) Ugyan akkori Rescriptum, a Colonus Debitorok ellen
valo Processusrol.
3.) Az Attya által adott K. Tábla Instructiójára
egy jobbal fel változva 1772 be mely Banji Farkas
Praesidiuma alatt készült.
4.) Ugyan örendelte volt, hogy a Haller János és Si
mon Procuratorok igazgatások, is ki mutatások Pe
rint, a Haza Törvényei, egy uj Törvenyes könyvbe Sze
dettek — ki hagyván a melyek abrogáltatnak, a
mely Codex Teresianusnak nevezteted, de szerencsé
len ki nevezettel.

Masodik Joseph. kezd Uralkodni 1780 ba a ki
Romai Császárnak meg attya életében 1741 ben meg
koronáztatott —

Nevezetes

Nevezetes alatta:

1.) Hogy ö a Sollerantziat, a Vallastol maestra valo Sza
bad által állatot, publico decreto meg allitotta, kivévén a
Vallásbeli gyülöséget.
2.) Fel állitotta a Libera Electio Migratiot, mely által a
Abbagyság öröklös lantzait el szaggatta.
3.) Uj Ordo Judiciarius iratott, is hozatott a Banji Farkas
processüge alatt, melynél fogva a Revisorium Forumon a
Processusnak nyata szakadott.
4.) Minden Vmegyen Districtualis Táblát állitott, is ezek
mellé egy egy nevezett Subalternum Forumot.
5.) A K. Tábla Maros Vásárhelyröl Szebenbe vitetett 1788 ban.
6.) Nevezetes azö Vexatorius Articulusa, datt 28 dik Jan
1790. melyel minden rescriptumait kivevaltta.

Masodik Leopold a Joseph Testvére kezd uralkodni
1790 ben — Nevezetes alatta.

1.) A K. Tábla Szebenböl ismét Vásárhelyre vitatta
vitetik —
2.) Az uj Ordo Judiciarius völtaltatik, is az elöbbeni
procedura vitza állitatik —
3.) A Districtualis Táblák elromlanak, is Kráis és Par
tialis Székek állanak fel, vagy Filialisok.
4.) Nevezetesek az 1791 beli Ord. Diretalis. melyekböl 2dik
Szentz Bsgt. törvenyül; a többi provisorio modo
confirmáltatnak. Ilyenek a 94. 95. 96. 97. 123, 134 135 is 136 beli
Vagynak meg olyanok is, melyeket selyemmel el mellöztetnek.

Sks. 1812

3 lap. 62 dd.

mellőzöd, mert az egész Diaetai Articulusok 150 ben állanak.

Második Jeremiás. Leopoldnak a' Fija hirtelen meg halván az Apja [illegible] 1791 ben Uralkodni, és meg maig Uralkodik, és, egy a [illegible] közül Europában — Nevezetesseg

1.) 1792 ben A miko inaugurálatod Diaetas tarta. és Articulusokat Condálván a' Diaeta ö meg egyes adod hozzá ja, és Confirmálta; de a' Status ezt az egyes nem accepálták.

2.) 1792 ben. Meg tarta egy Diaetat de ezek az ars minse nek Confirmálva, azért Törvényes erejek nemlettek a' 3ik Diaetas Várjuk. [illegible]

Rescriptumai

1.) De datt. 29a Augusti 1792ben et 9a 7bris anni 1802. a' Catholica Religios Lagym akarátrahúzve a' 6. heres repetálta.

Wege.